

Správa o priebehu a výsledkoch prerokovania Druhej periodickej správy Slovenskej republiky k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach

Druhá periodická správa Slovenskej republiky k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (ďalej „pakt“) bola posudzovaná pred Výborom OSN pre ľudské práva (ďalej „výbor“) od 17. do 18. júla 2003 v Ženeve.

Obhajoby a prerokovania správy sa zúčastnila slovenská delegácia, zložená z ôsmich zástupcov príslušných rezortov (Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR). Vedúcim delegácie bol Igor Grexa, generálny riaditeľ sekcie právnej a konzulárnej Ministerstva zahraničných vecí SR.

Pakt, prijatý na zasadnutí Valného zhromaždenia OSN v roku 1966, hovorí o právach, ako sú sloboda pohybu; rovnosť pred zákonom; právo na spravodlivý súd a prezumpciu nevinu; sloboda myslenia, svedomia a vyznania; sloboda presvedčenia a prejavu; právo na pokojné zhromažďovanie; sloboda združovania a sloboda zúčastňovať sa verejného života a volieb; ochrana práv menšín. Pakt zakazuje svojvoľné zbavovanie života; mučenie, kruté a ponižujúce zaobchádzanie a tresty; svojvoľné zatknutie a zadržiavanie a svojvoľné narušovanie súkromia; vojnovú propagandu a obhajobu rasovej a náboženskej neznášanlivosti.

Posudzovanie správy malo štandardný priebeh. Slovenská delegácia odpovedala v priebehu dvoch niekoľkohodinových sedení členom výboru na otázky, ktoré výbor pripravil po oboznámení sa s textom Druhej periodickej správy SR. Odpovede na tieto otázky vo forme téz boli vypracované členmi delegácie v predstihu aj v písomnej forme a zaslané výboru pred začatím samotnej obhajoby správy. Okrem toho členovia delegácie odpovedali i na viacej ako 30 ďalších otázok položených priamo v dialógu medzi výborom a delegáciou počas posudzovania správy. Tieto doplňujúce otázky, ktoré položili 18 členovia výboru sa týkali predovšetkým otázok kompetencií a činnosti ombudsmana, antidiskriminačnej legislatívy, integrácie rómskej národnostnej menšiny do majoritnej spoločnosti, implementácie odporúčaní výboru pre ľudské práva formulovaných pri prerokovaní prvej správy SR, domáceho násillia, vynútenia priznania, skutkovej podstaty trestného činu terorizmu, civilnej služby, atď. Delegácia SR zodpovedala aj také citlivé otázky, ako sú údajné násillné a nútené sterilizácie rómskych žien na Slovensku, zaraďovanie rómskych detí do špeciálnych škôl, segregácia Rómov v oblasti bývania, pretrvávajúca nízka prestíž polície, a tiež aj otázky slovensko-maďarskej menšinovej problematiky.

Delegácia Slovenskej republiky viedla počas posudzovania správy s expertmi výboru konštruktívny dialóg. Členovia výboru poďakovali za pripravené tézy k predloženým otázkam, ktoré slovenská delegácia výboru poskytla. Výbor tiež ocenil kvalifikované odpovede členov slovenskej delegácie na doplňujúce otázky, výbor konštatoval výrazný pokrok v legislatíve krajiny. Výbor nenavodil napätú atmosféru tým, že by systematicky poukazoval na chyby a nedostatky v legislatíve a v aktivitách Slovenska, v niektorých prípadoch vyjadroval skôr svoje postrehy, vyslovoval návrhy a povzbudenia pri hľadaní nápravy porušovania ľudských práv. Na strane druhej však vyjadril obavy z nedostatočnej a málo efektívnej politiky vlády pri zlepšovaní podmienok života rómskej menšiny, ich

nízkom zastúpení v politickom živote krajiny, ako aj obavy zo stále pretrvávajúcich predsudkov a negatívnej verejnej mienky voči Rómom.

Delegácia po ukončení obhajoby ešte v ten deň písomne vypracovala odpovede na tie doplňujúce otázky, ktoré z dôvodu nedostatku času nestihla zodpovedať ústne v stanovenom čase. Tieto odpovede boli zaslané priamo sekretariátu výboru bezprostredne po ich vypracovaní.

Výbor na svojom neskoršom zasadnutí v júli 2003 prijal „Záverečné pripomienky Výboru pre ľudské práva“, ktoré boli zverejnené na internetovej stránke výboru v auguste 2003 a tvoria prílohu predkladaného materiálu. Odporúčania výboru sú formulované v kritickom duchu, čo zodpovedá praxi a štýlu práce výboru, uplatňovanej všeobecne ku všetkým zmluvným stranám paktu.

Odporúčania, ktoré výbor prijal sú deklaratórnej politickej povahy. Slovenská republika preto nemá právnu povinnosť tieto odporúčania splniť a ani samotný výbor takúto povinnosť výslovne neukladá. Výbor však od SR žiada, aby ho do jedného roka informovala o opatreniach prijatých v súvislosti s niektorými odporúčaniami. Následná tretia periodická správa by mala obsahovať stanoviská Slovenskej republiky k zostávajúcim otázkam vznesených výborom, ako aj informáciu, ako sa vysporiadala s odporúčaniami.